

Становище

на дисертационен труд на тема:

**Теоретични основи на системата физическа култура –
ретроспективен и съвременен анализ с извеждане на
компетентности**

Автор: Доц. Боянка Пенева-Тонева, доктор

Като самостоятелна наука, базираща се естествено и на интердисциплинарни знания от други научни дисциплини, теорията и методиката на физическото възпитание разполага със свои предмет, обект, методология и разбира се диференциран понятиен апарат.

Представеният ни за становище дисертационен труд анализира и обобщава именно тези основни за формирането на всяка наука фундаментални знания.

Значителен по обем дисертационният труд се базира върху две основни направления в научното търсене, а именно:

- Изясняване на методологичните основи в областта на научното знание.
- Обобщаване и анализиране на наличните до момента знания в областта на физическата култура.

Доцент Пенева търси взаимовръзката между двете направления, като определя първото като базисно за разработването и обобщаването на знанията в областта на физическата култура и възпитанието, като всичко това да послужи за извеждането на компетентности в тази предметна област.

Теоретичният анализ се обосновава на мнението на 266 автора и ползването на 35 интернет адреса. Във връзка с темата са представени и 13 публикации.

Като обобщение можем да посочим, че авторката концентрира своето научно търсене в изясняването на идеята за философското съдържание на физическата култура, ползването на интердисциплинарни знания по предметни области, които в крайна сметка да доведат до нови идеи, понятия, знания и закономерности.

Анализираните в първа глава основни насоки в областта на научното познание се базират върху задълбочено проучване по фундаментални за всяка наука въпроси и само по себе си е сериозно самостоятелно проучване.

Още в тази част проличава изключително задълбочен анализ, целящ пълното разкриване на основни направления въобще в научното познание.

Като съществени определяме анализирането и извеждането на съдържателна същност на основни насоки като:

- Трактати за науката и културата.
- Появата и развитието на науката в социално-исторически аспект.
- Етимология на понятията.
- Основни тенденции в развитието на културата, в частност физическата култура и свързаните с нея специфични ценности, потребности и норми.

Разгледани са и други направления със стойностен характер, като прави впечатление паралелът между понятията „култура“ и „цивилизация“. Много рядко в подобен тип научни разработки се анализира основното за същността на човешкото развитие понятие – „цивилизация“.

Според нас ценността и същността на тази част от труда се базира върху анализираните в някой от случаите абстрактни концепции и становища, като в крайна сметка се формират ценни теоретични постановки.

Втора глава е разработена в по-стандартен профил като продължава идеята формулирана в работната хипотеза. Целта на изследването се основава на все по нарастващите изисквания към съвременния човек, а именно повишаването и овладяването на нови знания, умения и компетентности, които да прехвърля в различни области с цел решаването на

различни предизвикателства свързани с глобализацията на света и не на последно място с драстичните промени свързани с човешката дейност.

Много добре композираните задачи, произлизат от целта на изследването и обосновават смисъла и основната идея на дисертационния труд. В този аспект напълно актуални са предметът и обекта на проучването.

В своя труд доц. Пенева използва и широк набор от научни методи на изследване.

За задълбочеността на дисертационния труд говори и факта на неговата продължителност – 17 години, като началото е поставено през 1999г.

Особенна значимост на труда носят и представените в трета глава, теория, знания, ценности и характеристика на физическата култура.

Обърнато е внимание и на понятийния апарат, като са разгледани както общо приети понятия, така също и не дотам наложили се като физкултурология и спортология. Те засега не присъстват в системата физическа култура като основни структурни елементи.

Въпреки, че разгледаните в глава трета над тридесет/30/ направления имат безусловно своята научна обосновка и са много добре интегрирани, все пак някои от тях не са пряко свързани със системата физическа култура. Тази част от дисертационния труд е с прекалено голям обем и затруднява възприемането на изнесенния материал.

Изложеното в трета глава съдържание, с успех може да бъде използвано и за други направления в научното търсене. Анализирани са и обаче не дотам наложили се теории с не особено значителен брой последователи. От друга страна представеният материал в тази част на труда показва високата ерудиция на доц. Пенева.

От историческа гледна точка интерес представлява и анализа на учебните планове /степен на обучение „бакалавър”/ широк времеви диапазон /1942-до началото на 21 век/.

Въз основа на анализираният значителен материал доц. Пенева извежда и девет извода. Те обхващат важни за физическата култура насоки, като:

- Теории, свързани със сферата на физическата култура и обучението в различни движения.
- Взаимовръзката на двустранното въздействие на човека върху физическата култура и обратно.
- Посочена е вариативната методика като основна за обучението в различни движения, въз основа на разработените от Н. Бернщайн и западно европейски учени.
- Посочва се, че българските учебни програми акцентират върху ядра зад които стои определен спорт, а не върху развитието на двигателната активност.

Представеният ни за становище дисертационен труд е издържан академично и е написан в разбираем и изискан стил.

Като основни приноси на труда бихме посочили:

- Широкообхватен и прецизен литературен обзор.
- Обогатени са знанията на общата теория на физическата култура.
- Прави се опит за актуализиране на сложната отворена система – физическа култура.
- Анализирани са множество теории в различни направления.
- Разгледани са фундаментални понятия, като е акцентирано върху разработването на същински и индивидуални компетентности в областта на физическата култура и физическото възпитание.
- Представени са идеи за подобряване на обучението по физическо възпитание и спорт.

Цялостното впечатление от труда е, че за написването му е положен изключителен творчески труд. Прозира и задълбоченост, новаторство и идеиност.

Това са и аргументите, който ми дават основание да оценя труда високо и да предложа на уважаемото научно жури да присъди научната и образователна степен „доктор на науките“ по направление 1.3. на доц. Боянка Пенева – Тонева.

Доц. Владимир Чернев, доктор